مجله اقتصادی
شماره‌های ۳ و ٤، خرداد و تیر ۱۳۹۳، صفحات ۵۰-۴۳

حذف صفرهای پول ملی

فاطمه احمدی
کارشناس ارشد علوم اقتصادی
mozh_110@yahoo.com

ارزش پول ملی هر کشور به عوامل زیادی از جمله موقعیت اقتصادی آن کشور در سطح جهانی، کارایی دولت و تأمین هزینه‌ها، ثبات سیاسی، حقوقی و قضایی برای جذب سرمایه‌های خارجی، رعایت اصول و قوانین بین‌المللی و همسو بودن با تحولات بین‌الملل و ... بستگی دارد. اگر شهروندان با کاهش ارزش پول ملی به سمت استفاده بیشتر از ارزهای خارجی برای مبادلات روزانه خود در جهت پدیده جانشینی پول روی بیاورند، دولت می‌بایست بلافاصله حذف صفر از پول ملی را در دستور کار خود قرار دهد. مهم‌ترین کاربرد حذف صفر در اقتصاد حفظ ارزش پول ملی است. حذف صفر از پول ملی بیش از آنکه یک اقدام سیاسی از طرف دولت‌ها باشد یک اقدام فنی و کارشناسی است و بخشی از بسته اصلاحات اقتصادی به‌شمار می‌رود.

واژه‌های کلیدی: حذف صفر، پول، ارزش پول، تورم.

۱. مقدمه

حذف صفر از پول ملی یکی از انواع اصلاح پولی است که دولت‌ها برای رفع اثرات منفی تورم بر ارزش پول ملی به‌کار می‌بندند که به‌صورت کاهش قدرت خرید نمود پیدا می‌کند. مهم‌ترین دلیلی که کشورها را وادار به اجرای چنین برنامه‌ای می‌کند، ناکارامدی نظام تسویه مبادلات پولی و عدم توانایی پول ملی در ایفای وظایف خود است که گاه عدم اقدام به‌موقع جهت اصلاح پول ملی، از طرف مسئولین اقتصادی یک کشور، ممکن است منجر به تمایل افراد به استفاده از ارز خارجی جهت انجام مبادلات داخلی خود شود؛ چرا که در اثر بی‌ثباتی به‌وجودآمده در پول ملی، افراد جامعه برای حفظ ارزش پول خود به پول‌های قوی‌تر مراجعه می‌کنند.

به‌طور معمول حذف صفر از پول ملی پس از بحران‌های اقتصادی صورت می‌گیرد و دولت قصد دارد با این اقدام مردم را متقاعد کند که دوران تورم شدید به پایان رسیده است. در برخی موارد این سیاست جواب می‌دهد و حذف صفر می‌تواند جلوی افزایش تورم را بگیرد، اما در برخی موارد نیز حذف صفر قادر به کاهش سریع تورم نیست.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

با توجه به اینکه رشد تورم در سال‌های اخیر بسیار زیاد بوده به‌گونه‌ای که قیمت‌ها در هر سال افزایش فراوانی یافته و قدرت خرید مردم کم شده است، رشد نقدینگی و افزایش عرضه پول نیز موجب رشد تورم می‌شود و دولت می‌تواند با حذف صفر از پول ملی جلوی افزایش تورم را بگیرد؛ اما تعریف واحد پول جدید برای مردم بسیار مشکل است و بنابراین حذف صفر از پول ملی مکانیزم مناسبی برای تعریف پول ملی جدید است.

۲. تجربه کشورها در حذف صفرها

سیاست کاهش صفرها، سیاستی است که بیش از ۵۰ کشور جهان به انجام آن مبادرت ورزیده‌اند. کشور آلمان در فاصله بین جنگ جهانی اول و دوم با کاهش ارزش پول ملی مواجه شد. کاهش ارزش پول ملی، مردم این کشور را مجبور ساخت تا برای هر واحد کالا پول بیشتری را پرداخت کنند. در آن زمان چنین گفته می‌شد که پیش از به‌وجود آمدن شرایط تورمی شتابان در آلمان با یک مارک امکان خرید یک گونی سیب‌زمینی وجود داشت، اما پس از جنگ این وضعیت برعکس شد. کشورهای دیگری نیز مانند فرانسه، روسیه، آمریکای لاتین، ایتالیا و اخیراً ترکیه از جمله کشورهایی هستند که سیاست کاهش صفر را اعمال کردند.

در قرن نوزدهم دولت‌ها زمانی‌که با کمبود طلا و نقره روبرو می‌شدند، ارزش پول ملی خود را تعدیل می‌کردند. طی سال‌های ۱۹۶۰ تاکنون بیش از ۷۰ مورد حذف صفر از پول ملی در کشورهای در حال توسعه انجام شده است.

در سال ۱۹۹۲ میلادی بحران‌های اقتصادی در آرژانتین موجب کاهش چشمگیر ارزش پول ملی و وقوع بحران دلار در این کشور شد (نشریه بیمه و توسعه، ۱۳۸۷). دولت آرژانتین نیز مجبور شد برای جلوگیری از افزایش شدید تورم، بسته اصلاحات اقتصادی را با اولویت حذف صفر از پول ملی اجرا کند. در برخی از کشورها مانند شیلی و کرواسی، سیاست حذف صفر پس از اجرای سیاست‌های تثبیت اقتصادی انجام شده است.

در برخی از کشورها مانند آنگولا، جمهوری کنگو و نیکاراگوئه به‌رغم حذف صفر از پول ملی، تورم همچنان بالا است. بنابراین، یکی از مسائلی که حذف صفر از پول ملی را ایجاب می‌کند افزایش شدید تورم است.

۳. برزیل رکورددار حذف صفر

برزیل در دهه ۶۰ و ۷۰ میلادی به یکی از سنگین‌ترین تورم‌های آن زمان دچار شد. به‌گونه‌ای که پول ملی این کشور ماهانه ۳۰ تا ۴۰ درصد ارزش خود را از دست می‌داد. پیش از آن از سال (۱۹۴۲-۱۹۳۰) پول ملی برزیل ۲ بار تغییر نام پیدا کرده بود. در سال ۱۹۶۷ میلادی ۳ صفر از پول ملی برزیل حذف شد، با این وجود برزیل نتوانست در کنترل تورم موفق عمل کند و تا سال ۱۹۸۱ تورم به ۱۵۱ درصد رسید. در این میان بار دیگر ۳ صفر از پول ملی حذف شد. از سال ۱۹۳۰ تا کنون

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

طی ۶ مرحله، ۱۸ صفر از پول ملی برزیل حذف گردیده و نام واحد پولی این کشور ۸ بار تغییر پیدا کرده است. با این حال برزیل همچنان یکی از گران‌ترین کشورهای آمریکای لاتین به‌حساب می‌آید.

۴. هلند، تجربه توسعه‌یافته

بیماری هلندی اکنون واژه‌ای آشنا در ادبیات اقتصادی است. ورود منابع درآمدی غیرمنتظره از محل استخراج گاز، اقتصاد هلند را با تورم پیش‌بینی نشده‌ای در دهه ۶۰ میلادی روبرو کرد. دولت مجبور به چاپ اسکناس‌های درشت شد تا بتواند پاسخگوی نیاز مبادلات مردم باشد. در همین حال تورم نیز از مرز ۱۰۰ درصد عبور کرد. البته این وضعیت در هلند چندان نپایید و دولت با اعمال سیاست شدید انقباضی در سیاست‌های پولی توانست حجم پول را کنترل کرده و به‌همراه آن ۴ صفر از اسکناس‌های این کشور حذف شد. هلند نمونه برجسته‌ای از جوابگو بودن سیاست حذف صفر از اسکناس در شرایطی است که این کار با اعمال دیگر سیاست‌های کنترل نقدینگی همراه باشد.

در بررسی حذف صفر در ترکیه می‌بایست عنوان نمود که تورم بالای این کشور و بی‌ارزش شدن پول ملی آن در سال‌های آخر قرن گذشته میلادی موجب گردید تا زندگی مردم بسیار سخت شود. طبق گزارش‌های موجود در سال‌های آغازین قرن بیست‌ویکم میلادی مردم ترکیه برای خرید یک قرص نان می‌بایست چند میلیون لیر ترکیه هزینه می‌کردند. همین مسئله سبب شد تا برنامه‌های اصلاحات اقتصادی در این کشور با جدیت بیشتری پیگیری شود. اجرای این طرح زمینه را برای رشد اقتصادی این کشور فراهم کرد. مهار تورم در ترکیه با نظارت و دستورالعمل‌های صندوق بین‌المللی پول انجام گرفت. این کشور به‌عنوان یک نمونه برگزیده در مهار تورم از سوی این نهاد بین‌المللی معرفی شد. ترکیه پیش از آنکه اقدام به حذف صفرها کند تورم را به‌طور کامل مهار کرد.

۵. زیمبابوه، یک شکست کامل

دولت زیمبابوه در سال ۲۰۰۳ زمانی‌که تورم این کشور ۱۰ هزار درصد بود اقدام به حذف ۳ صفر از اسکناس‌های این کشور کرد. با این وجود دولت در عمل هیچگونه اقدامی در خصوص مهار تورم انجام نداد و تنها به وجه روانی حذف صفرها اتکا نمود. بدیهی آنکه این کارکرد به‌زودی از میان رفت و تورم تازنده سرانجام اقتصاد این کشور را ویران کرد. هم‌اکنون تورم این کشور آفریقایی از مرز ۱۱ میلیون درصد گذشته است و دولت برای تأمین اسکناس مورد نیاز مردم ناگزیر از چاپ اسکناس‌های ۱۰۰ میلیارد دلاری شده است. این در شرایطی است که بانک مرکزی این کشور اعلام کرده دیگر کاغذ اسکناس کافی برای نشر پول در اختیار ندارد.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

با وجود نکات بیان شده در خصوص ترکیه و نیز سایر کشورها، می بایست اذعان نمود که ایران ویژگی‌های اقتصادی خاص خود را دارد و بنابراین می‌بایست برای این امر کارشناسی‌های دقیق انجام گیرد. مقایسه ایران با سایر کشورها اشتباهی بزرگ است؛ چرا که ما با برخی کشورها تفاوت داریم. یکی از مهم‌ترین دلایل این تفاوت‌ها را می‌توان در وجود رانت اقتصادی بسیار قوی جستجو نمود. لذا، تأکید می‌شود حتی قبل از حذف یک صفر باید رانت‌های اقتصادی موجود کشور حذف گردیده و سپس با افزایش پول‌های خرد از افزایش بخشی از تورم جلوگیری شود. به اعتقاد مخالفان اجرای این طرح نه‌تنها دردی از جامعه را دوا نمی‌کند، بلکه بر دردهای اقتصادی می‌افزاید و تغییر واحد پولی قبل از حل مشکل رشد حجم پول تأثیر مثبتی در اقتصاد کشور نخواهد داشت.

علیرغم گفته مخالفان که جای بسی تأمل دارد، تصور اینکه با حذف ۳ صفر از واحد پول ملی بهای کالاها به‌صورتی درمی‌آید که می‌توان اجناس چند ۱۰ هزار تومانی را با پرداخت چند ۱۰ تومان خرید، می‌تواند تصور بسیار شیرینی باشد حتی اگر به این واقعیت هم برسیم که در واقع چیزی ارزان نشده و تنها قیمت اسمی و ظاهری آن تغییر کرده است، اما به این نکته نیز باید اذعان نمود که اگر دولت تنها به حذف صفرهای پول ملی اکتفا کند و اصلاحات اقتصادی فراگیر و جامعی را اجرا نکند سیاست حذف صفر به‌تنهایی کارساز نخواهد بود.

در کشورهایی که نرخ تورم بالا وجود دارد بهترین راهکار برای مقابله با تورم فزاینده و اجرای برنامه تثبیت اقتصادی، استقلال بانک مرکزی از دولت و حذف سیاست‌های اقتصادی مزاحم و دست‌وپاگیر است (میر، ۲۰۰۳). حذف صفر پول از ۲ راه می‌تواند به کاهش تورم و اجرای برنامه‌های تثبیت اقتصادی کمک کند. نخست، حذف صفر پول ملی می‌تواند در انتهای برنامه تثبیت اقتصادی اجرا شود تا به مردم و بنگاه‌های خصوصی این اطمینان داده شود که دوران نرخ تورم بالا گذشته است. حذف صفر پول در این شرایط کاملاً سمبلیک و نمادین است چرا که تورم به‌دلیل سایر عوامل افزایش یافته و حذف صفر به‌تنهایی موجب کاهش تورم نخواهد شد. حذف صفر از پول ملی می‌تواند به‌طور مستقیم در روند برنامه تثبیت اقتصادی مورد استفاده قرار گیرد تا انتظارات تورمی مردم تغییر یابد.

استفاده از سیاست حذف صفر از پول ملی بالطبع نقش مهمی در ارتقای جایگاه اعتماد عمومی مردم نسبت به دولت‌ها دارد. علاوه بر این کاهش تورم موجب جلب اعتماد سرمایه‌گذاران خارجی و جذب بیشتر سرمایه‌های خارجی و تسهیل روند رشد اقتصادی کشورها خواهد شد.

بر اساس مدل‌های آماری، تورم و نرخ ارز شاخص‌های تأثیرگذاری در حذف صفرهای پول ملی به‌شمار می‌رود. در واقع ارتباط معناداری بین نرخ تورم، نرخ ارز و حذف صفر از پول ملی وجود دارد و این مسئله به‌خوبی در مدل‌های اقتصادسنجی و مدل‌های آماری به‌چشم می‌خورد، اما مسئله

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

مهم آن است که پیش از اقدام برای حذف صفر از پول ملی می‌بایست تمام شرایط اقتصادی کشور بررسی شود. بی‌اعتمادی و نااطمینانی مردم نسبت به حذف صفر از پول ملی می‌تواند آثار مخربی بر اقتصاد هر کشوری داشته باشد. مردم باید به‌خوبی نسبت به اقدامات اقتصادی دولت مطلع باشند. دولت‌ها می‌بایست برای موفقیت در اجرای این برنامه عملکردی کاملاً شفاف داشته باشند و بانک مرکزی نیز باید به‌سوی استقلال کامل از دولت حرکت کند. بنابراین، شرایط اقتصادی کشور باید به‌طور ویژه بررسی شود. می‌بایست توجه داشت حذف صفرها بدون اصلاحات اقتصادی به مهار تورم کمک نمی‌کند. با این وجود، پس از آماده‌سازی زیرساخت‌های اجرایی این طرح از جمله ضریب تبدیل پول جدید به واحدهای کوچکتر پول، نحوه قیمت‌گذاری کالاهای خرد و همچنین در نظر گرفتن موضوع بسیار مهم شاخص‌های به‌ظاهر غیراقتصادی مانند ابعاد روانی این عمل، توانایی مردم در به‌کارگیری پول جدید و اقبال مردم، این کار اجرایی گردد (کاظمی و یسیری، ۱۳۸۲). در این راستا، بهتر است قبل از هر اقدام افکار عمومی آماده و به مردم برای تطبیق با شرایط و پول جدید فرصت داده شود. به‌عبارتی بهترین راه برای موفقیت حذف صفر از پول، شفافیت و فرصت دادن به مردم برای تطبیق با شرایط و پول جدید است. در اینجا نقش رسانه‌ها، تبیین موضوع در مدارس و دانشگاه‌ها و آزمایش طرح در ابعاد کوچک قبل از اجرای رسمی آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

طرح حذف صفر از پول ملی همچون دیگر مسائل رایج در جامعه خود مخالفان و موافقانی دارد. برخی از کارشناسان اقتصادی معتقدند حذف صفر از پول ملی اثر مستقیم چندانی بر روی تورم نخواهد داشت و برخی عقیده دارند که پیش‌شرط اصلی اجرای این طرح بر عهده دولت است. بنابراین، دولت می‌بایست با انجام سیاست‌های پولی و مالی مناسب شرایط ثبات اقتصادی را فراهم کند که متأسفانه در ایران هنوز این شرایط مهیا نیست.

پژوهش‌های مدیریتی (۱۳۹۰)، یکی از مهم ترین مشکلاتی که از سوی مخالفان مطرح می‌شود:

– افزایش هزینه‌های سنگین در نتیجه جایگزینی اسکناس‌های جدید با قبلی است. از سوی دیگر در دفاتر و پایگاه‌های اطلاعاتی و صورت‌های مالی یک بی‌نظمی در رابطه میان اطلاعات قبلی و جدید رخ می‌دهد که این امر موجب اتلاف وقت می‌شود.

موضوع اسکناس و رقم پول موضوعی تفاهمی و قراردادی است. واحد پول هرچه باشد فقط ضریب تبدیل‌کننده کالا به واحد پول است و هیچ اثری روی متغیرهای اقتصادی نظیر سرمایه‌گذاری، اشتغال و تورم ندارد. آنچه به عنوان مهم‌ترین هدف پیشنهاد حذف ۳ صفر مطرح است کاهش نقدینگی و در نتیجه کنترل تورم است. درصورتی که نرخ رشد حجم پول با رشد تولید در جامعه

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

تناسبی نداشته و به‌عبارت دیگر تولید نتواند به‌اندازه حجم پول در گردش رشد کند جامعه با تورم مواجه خواهد بود (شاپیرو، ۱۹۹۶).

حجم پول در گردش به موانعی از جمله پایه پولی بستگی دارد، بنابراین هر عاملی که پایه پولی را افزایش دهد منجر به افزایش عرضه پول می‌شود. موارد مهمی‌که موجب تغییر پایه پولی می‌شوند عبارتند از بدهی دولت به بانک مرکزی ناشی از کسری بودجه و بدهی بانک‌های تجاری به‌دلیل دریافت تسهیلات و اعتبارات از بانک مرکزی. افزایش تسهیلات و اعتبارات بانک مرکزی به بانک‌های تجاری و کسری بودجه دولت موجب افزایش پایه پولی و در پی آن افزایش تکاثری حجم پول می‌شود. نتیجه این امر چیزی جز افزایش حجم پول در گردش و نقدینگی در جامعه نخواهد بود.

اقتصاد به‌دلیل تزریق درآمدهای نفتی و اتخاذ سیاست‌های مالی انبساطی که در ارقام بودجه نیز قابل ملاحظه است دچار تورم ناشی از فشار تقاضا می‌شود (سالواتوره، ۱۳۸۷). این امر تقاضای کل را تحت‌تأثیر قرار داده و در نهایت منجر به افزایش قیمت‌ها می‌شود، بنابراین برای جلوگیری از بروز تورم می‌بایست به اصلاح سیاست‌ها و شناسایی عوامل ایجاد یا تشدیدکننده تورم پرداخت. وجود تنگناهای تولید و پیشی گرفتن تقاضای کل کشور از عرضه کل موجب افزایش قیمت کالاها می‌شود. بنابراین، بروز تورم ناشی از وجود تنگناها و حلقه‌های مفقود شده در بخش تولید است که حل این مسئله با کاهش رقم‌های صفر مقابل اسکناس‌ها صورت نمی‌گیرد.

– هزینه بالای اجرای طرح؛ تغییر واحد پول ملی از طریق حذف ۳ صفر (در صورت امکان) هزینه بالایی را به دولت تحمیل می‌کند. در حال حاضر بیش از ۵۰ تریلیون ریال اسکناس و مسکوک در دست مردم وجود دارد که با تغییر ارزش پول کشور، لازم است تمام این اسکناس و مسکوکات از گردونه فعالیت خارج شده و اسکناس‌ها و مسکوکات جدید چاپ شود که این موضوع میلیاردها تومان هزینه در بر خواهد داشت.

– اثرات روانی در راستای افزایش قیمت‌ها؛ در فرایند تغییر واحد پول و حذف ۳ صفر که نیازمند ارزشگذاری مجدد کالاها براساس پول جدید است، به‌طور قطع عده‌ای تلاش خواهند کرد تا در طول این فرایند قیمت کالاهای خود را افزایش داده و به این ترتیب بر مبنای پول جدید کالاهای خود را با قیمت بالاتری ارزشگذاری کنند. عدم امکان نظارت بر بازارها در چنین شرایطی با توجه به پیچیدگی‌های اجرای این تصمیم، موجب خواهد شد تا سطح عمومی قیمت‌ها در کشور افزایش یابد.

– تغییر الگوی مصرف؛ تغییر واحد پولی که منجر به تغییر واحد پرداخت و دریافت مردم می‌شود در کوتاه‌مدت موجب برهم خوردن تعادل رفتار مصرف‌کنندگان خواهد شد. به‌دلیل عدم تطابق میان درآمدهای جاری با هزینه‌کرد گذشته احتمال افزایش مصرف و کاهش پس‌انداز خانوار وجود داشته و عدم تعادل‌های بودجه خانوار در کوتاه‌مدت محتمل خواهد شد؛ (به‌عنوان مثال وقتی فرد در گذشته در ماه ۳۰۰ هزار تومان هزینه و مصرف می‌کرد، تا مدتی امکان تطبیق این هزینه را با درآمد

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

فعلی خود که مثلاً ۵۰۰ تومان در ماه خواهد بود را ندارد) و اما به اعتقاد موافقان در بسیاری از کشورها که وضعیتی مانند ایران داشته و با کاهش ارزش پول ملی مواجه بوده‌اند، از روش حذف صفر استفاده شده و نتایج مثبتی به‌دست آمده است؛ بنابراین با الگوگیری از آنها و برنامه‌ریزی مشابه می‌توان موفق شد. مهم‌ترین نقاط قوتی که در این میان می‌توان مطرح نمود به‌شرح ذیل می‌باشد:

– حذف صفرها مانع نفوذ بیش از اندازه ارزهای خارجی در اقتصاد کشور می‌شود و در صورت توأم شدن با تنش‌زدایی سیاسی سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور افزایش می‌یابد.

– حذف صفرها موجب قوی‌تر شدن پول و کاهش تعداد پرداخت اسکناس در دادوستدها می‌شود و در بلندمدت تورم کاهش می‌یابد.

– از لحاظ روانی احساس بهتری به‌وجود می‌آید و موجب افزایش اعتماد مردم می‌شود.

– حذف صفرهای اضافی موجب کاهش هزینه‌های سیستم بانکی و کاهش هزینه‌های معاملاتی می‌شود.

– کاهش هزینه‌های معاملاتی؛ در حال حاضر برای انجام معاملات نیاز به حجم زیادی از اسکناس می‌باشد. این امر از یک‌سو موجب می‌شود که اسکناس‌های زیادی مورد استفاده قرار گیرند و از سوی دیگر وقت و زمان بیشتری برای عملیات مالی و بانکی صرف می‌شود.

علاوه بر محاسن و فواید عنوان شده، دولت‌ها معمولاً اهداف دیگری را نیز در این فعل‌وانفعالات دنبال می‌کنند؛ اگرچه حذف صفر از پول ملی و معرفی پول جدید، بیش از یک اقدام سیاسی، باید یک عمل فنی و کارشناسی باشد؛ واقعیت این است که کنترل دولت بر پول ملی، نشانه و شاخصه یک دولت مدرن به‌حساب می‌آید و حذف صفر از پول ملی در شرایطی که ارزش این پول کاهش یافته باشد ابزاری برای حمایت دولت از سیاست‌های پولی است.

۶. سیاست‌های تکمیلی مورد نیاز جهت موفقیت‌آمیز بودن برنامه اصلاح پولی

در اثربخشی این عملیات، میزان آزادی عمل و استقلال بانک مرکزی به‌عنوان یک عنصر کلیدی نقش‌آفرینی می‌کند. در کشورهایی که در آنها فرایند اصلاح پولی موفقیت‌آمیز بوده، بانک مرکزی مستقل از دولت اقدام به انجام اصلاح پولی کرده است. اقداماتی که لازم است قبل از انجام اصلاح پولی بر روی اقتصاد کشور صورت پذیرد، از جایگاه بسیار پراهمیتی در انجام موفقیت‌آمیز این فرایند برخوردار است به‌گونه‌ای که در برخی کشورها مانند رومانی بعد از ۱۵ سال مقدمه‌سازی و اصلاح اقتصادی، اقدام به اصلاح پولی شده است تا این عملیات به نتیجه مطلوب منتج شود. برخی کشورها همچون زیمبابوه، به‌دلایلی از جمله عدم رعایت این اقدامات مقدمه‌ای، در فرایند اصلاح پولی، مجبور به اصلاحات پولی پی‌درپی در مدت زمان چند سال شده‌اند. این اقدامات شامل موارد زیر است:

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]

- تثبیت قیمت‌ها از طریق اعمال سیاست‌های پولی و ارزی مناسب و نظارت و قانونگذاری بر مؤسسات مالی و نظام پرداخت‌ها از طریق بانک مرکزی
- اجرای برنامه‌های تثبیت اقتصادی و اصلاح ساختار مالی
- اعمال برنامه‌های انقباض مالی و ایجاد تعادل در حساب‌های جاری جهت کاهش تورم

۷. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

حذف ۳صفر از ریال ایران یکی از راهکارهایی است که کارشناسان برای اصلاح پولی ارائه داده‌اند. اکثر اقتصاددانان بر این عقیده‌اند که حذف صفر از اسکناس هیچ تأثیری بر شاخص‌های اقتصادی که مهم‌ترین آن در ایران برای دولت تورم و کاهش آن است ندارد و تغییری در طرف عرضه و طرف تقاضا ایجاد نمی‌کند و بیشتر اثر روانی دارد. از این‌رو حذف صفر از پول ملی می‌بایست همراه دیگر اقدامات انقباضی در عرصه سیاست‌های پولی و انضباط مالی دولت‌ها باشد تا در کنار کنترل تورم حذف صفرهای اسکناس کارکرد خود را داشته باشد؛ در این صورت حذف صفرها به‌زودی اثر روانی خود را از دست داده و صفرها قدرتمندتر از گذشته باز می‌گردند.

بهترین راهکار برای مقابله با تورم فزاینده و اجرای برنامه تثبیت اقتصادی استقلال بانک مرکزی از دولت و حذف سیاست‌های اقتصادی مزاحم و دست‌وپاگیر است. حذف صفر پول از ۲ راه می‌تواند به کاهش تورم و اجرای برنامه‌های تثبیت اقتصادی کمک کند. حذف صفر پول ملی نخست می‌تواند در انتهای برنامه تثبیت اقتصادی اجرا شود تا به مردم و بنگاه‌های خصوصی این اطمینان داده شود که دوران نرخ تورم بالا گذشته است. حذف صفر در این شرایط کاملاً سمبلیک و نمادین است؛ چرا که تورم به‌دلیل سایر عوامل کاهش یافته و حذف صفر به‌تنهایی موجب کاهش تورم نخواهد شد. دوم اینکه موجب جلب اعتماد سرمایه‌گذاران خارجی و جذب بیشتر سرمایه‌های خارجی خواهد شد که این امر موجب تسهیل روند رشد اقتصادی کشورها می‌شود.

منابع

سالواتوره، دومینیک (۱۳۸۷)، *تجارت بین الملل*، مترجم حمید رضا ارباب، نشر نی.

کاظمی ویسیری، عبدالکریم (۱۳۸۲)، *تعدیل اقتصادی در تئوری و تجربه*، تهران: سازمان مدیریت صنعتی، چاپ اول.

پژوهش‌های مدیریتی (۱۳۹۰)، شهریور ماه.

نشریه بیمه و توسعه (۱۳۸۷)، سال چهارم، شماره‌های ۱۳و۱۴، بهار و تابستان.

Gerald M. Meier (2003), *Leading Issues In Development Economics*, Selected Materials and Commentary, New York, Oxford University Press.

Shapiro, Edward J. (1996), *Macroeconomic Analysis*, Harcourt Brace Jovanovich, Inc, New York, San Diego.

[Downloaded from ejip.ir on 2026-11-11]